

VER
BETER
BREDĀ

HET PACT VAN BREDĀ

DEEL 1

22 JULI 2021

VER BETER BREDA

INHOUD

1. Aanleiding	3
2. Er is groeiende tweedeling in Breda	5
3. Om welke buurten gaat het?	7
4. Hoe het verkeerd ging	8
5. Wat nooit mag gebeuren	10
6. Naar een verbonden stad	11
7. De principes van Verbeter Breda	12
8. Waar de kansen liggen	14
9. Wat we beloven	16
10. Op weg naar het Pact van Breda Deel 2	18

Initiatiefgroep Verbeter Breda
Juli 2021

1. AANLEIDING

Twee recente onderzoeken tonen een groeiende tweedeling aan in Breda. Met Bredanaars die het goed hebben, gaat het steeds beter en Bredanaars met minder kansen en mogelijkheden staan vaak stil of hebben het zelfs steeds minder goed. De initiatiefgroep Verbeter Breda heeft dat probleem besproken met bewoners en organisaties. Dit Pact van Breda Deel 1 is het verslag daarvan. Het trekt conclusies, doet aanbevelingen en bevat een belofte van Bredanaars aan elkaar om het probleem van de groeiende tweedeling aan te pakken.

Het gaat niet met alle Bredanaars even goed

Met Breda en de meeste Bredanaars gaat het goed. Toch is er ook een grote groep bewoners die weinig merkt van dat succes. In 16 Bredase buurten hebben bewoners gemiddeld minder mogelijkheden en minder kansen dan in de rest van de stad. Zij hebben vaker een lager inkomen en voelen zich vaak minder gezond. Dat blijkt ook uit twee onderzoeken. Deze verschillen tussen buurten worden groter. Ook op een andere manier zijn er verschillen tussen buurten. Er zijn in Breda veel soorten woningen, waardevolle maatschappelijke en culturele voorzieningen, winkels en horecagelegenheden. Maar dit alles is niet goed verdeeld over de stad.

De groeiende tweedeling moet stoppen

Als we hier niks aan doen, gaat het steeds minder goed met de mensen in die buurten. En ook met die buurten als geheel. De gevolgen daarvan gaan we merken in de hele stad. Genoeg reden voor Gemeente Breda om het gesprek over de groeiende tweedeling in de stad op gang te brengen. Met veel verschillende bewoners en organisaties. Het doel: een plan maken voor de komende 15 tot 20 jaar om de tweedeling te stoppen.

Initiatiefgroep Verbeter Breda aan de slag

Samen met een aantal betrokken Bredanaars is Justin Goetzee de initiatiefgroep Verbeter Breda gestart. Die heeft gesprekken gevoerd met ruim 300 bewoners. Zowel 1-op-1 als in

groepen. Ook is gesproken met meer dan 150 medewerkers, vrijwilligers en bestuurders van ruim 90 organisaties die elke dag actief zijn in de stad. Eigenlijk met maar een paar belangrijke vragen: Herkent u de groeiende tweedeling die uit de onderzoeken blijkt? Is het een probleem en heeft u er last van? Bent u bereid om met de rest van de stad in actie komen? Het antwoord van al deze Bredanaars op deze vragen is opgeschreven in dit Pact van Breda Deel 1.

Iedereen doet graag mee!

Iedereen met wie gesproken is, herkent de toenemende tweedeling en ziet dit als een duidelijk probleem. En iedereen geeft aan graag mee te helpen om er wat aan te doen. Dit Pact van Breda Deel 1 is daarmee een belangrijke eerste stap naar een Bredase aanpak om de komende 15 tot 20 jaar de tweedeling terug te dringen. Een vastgelegde belofte die wordt gedragen door bewoners, organisaties, bedrijven en de gemeente. Een aanpak die ons verbindt rond een belangrijke uitdaging: Samen op weg naar een Verbeterd Breda. Waar mensen met elkaar verbonden zijn, prettig wonen en samenleven. Waar iedereen zich veilig voelt. En waar de buurt waar je woont, niet bepalend is voor de kansen die je krijgt.

DE INITIATIEFGROEP VERBETER BREDA

Onderzoek naar tweedeling (2019 – 2021)

Er is sprake van tweedeling in een stad als mensen in een sociaal-economisch kwetsbare positie steeds meer in dezelfde buurten van de stad wonen. In 2019 en 2020 kwam er landelijk meer aandacht voor tweedeling. Onderzoek toonde namelijk aan dat de tweedeling de laatste jaren is toegenomen. Het college van B&W van Breda zette daarop de vraag uit of dat ook in Breda zo was. Ook de gemeenteraad gaf opdracht voor onderzoek. Zowel onderzoeksbureau Circusvis (september 2020) als de Rekenkamer (maart 2021) toonden aan dat er in Breda sprake is van toenemende tweedeling.

Het gesprek in de stad (voorjaar 2021)

Het tegengaan van tweedeling is heel complex én het is iets van lange adem. Wil je als stad die uitdaging aangaan, dan is het belangrijk dat bewoners en organisaties die tweedeling herkennen. En dat ze het belangrijk genoeg vinden om in actie te komen. Daarom besloot het college vroeg in 2021 het gesprek over tweedeling in Breda op gang te brengen. Niet vanuit het stadskantoor dit keer, maar beginnend bij bewoners. Justin Goetzee werd benaderd als verkenner van dat gesprek. Samen met een gevarieerde groep betrokken Bredanaars – de initiatiefgroep Verbeter Breda – begon hij het gesprek. Steeds met maar twee belangrijke vragen: ‘Herkent u de tweedeling die uit de onderzoeken blijkt?’ En: ‘Bent u bereid om met de rest van de stad in actie komen?’

Het Pact van Breda - Deel 1 (juli 2021)

De initiatiefgroep Verbeter Breda heeft heel veel gesprekken gevoerd. Er zijn stadsgesprekken gevoerd met grote groepen Bredanaars

tegelijk. Er werden ook gesprekken gevoerd met individuele Bredanaars die niet uit zichzelf aan een stadsgesprek zouden deelnemen. Daarnaast waren er gesprekken met bijvoorbeeld welzijnsorganisaties, woningcorporaties, ondernemers, de politie, het onderwijs, jongeren, wijkraden en sportverenigingen. Op die manier zijn tussen maart en juli meer dan 300 bewoners gesproken. Zowel 1-op-1 als in groepen. Aparte bijeenkomsten waren er met jongeren. Ook is gesproken met meer dan 150 medewerkers, vrijwilligers en bestuurders van ruim 90 organisaties die elke dag actief zijn in de stad. Dit was doorgaans 1-op-1, maar ook in kleine groepen.

Een eerste stap naar een meerjarige aanpak (2022 en verder)

Het Pact van Breda - Deel 1 beschrijft de herkenning van de tweedeling in Breda en het gevoel van noodzaak om snel in actie te komen. Het geeft ook een eerste voorzet voor oplossingsrichtingen. Het is daarmee een belangrijke stap op weg naar een meerjarig programma Verbeter Breda. Een aanpak die aangeeft welke keuzes nodig zijn om de toenemende tweedeling een halt toe te roepen. Opgesteld door bewoners en organisaties. De tweede helft van 2021 is ook de periode om de vraag te beantwoorden hoe Verbeter Breda de komende jaren het best kan worden aangestuurd (governance). En hoe de stem van de Bredenaar daarin een duidelijke plek te geven. In 2022 moet het meerjarig programma Verbeter Breda worden uitgewerkt in hele concrete uitvoeringsplannen voor de komende jaren.

2. ER IS GROEIENDE TWEEDELING IN BREDA

Het verschil tussen bewoners met goede kansen en mogelijkheden, en bewoners die dat niet of veel minder hebben, wordt steeds groter. En die laatste categorie mensen woont ook in dezelfde buurten. Daardoor gaat het uiteindelijk met die Bredanaars en hun buurten niet goed. Terwijl de buurt waarin je woont en de mensen die je er tegenkomt vaak bepalend zijn voor de kansen die je in het leven krijgt. Het is deze kansenongelijkheid die leidt tot nog meer tweedeling in Breda.

Verschillen tussen Bredanaars worden groter

Het onderzoek 'Segregatie in Breda' van de Rekenkamer is dit voorjaar afgerond. Het laat zien dat bewoners in 16 buurten gemiddeld minder kansen en minder mogelijkheden hebben dan in de rest van de stad. Sociaal-economische verschillen groeien. De mensen in deze buurten hebben vaker een lager inkomen en te weinig of een niet-passende opleiding. Ook voelen ze zich vaak minder gezond. Ze worden zelfs minder oud. Dat is niet goed voor het welzijn van iemand. Ze voelen zich ongelukkiger en vaak ook onveiliger. Want mensen die een lager inkomen hebben, ervaren meer stress en hebben meer zorgen dan mensen met een grotere portemonnee. Onderzoeksbureau Circus-Vis kwam eind 2019 al tot dezelfde conclusie. Uit gesprekken die de initiatiefgroep Verbeter Breda voerde, kwam ook de ongelijkheid tussen generaties aan het licht. Het risico om als volwassene in armoede te leven wanneer je in armoede bent opgegroeid, is bijna tweemaal groter dan als je niet arm was.

'Ze zeggen altijd wel dat ze je willen helpen en zo, maar daarna zijn ze weer weg.'

Verschillen tussen buurten worden groter

In deze 16 buurten (met relatief veel sociale huurwoningen) neemt het aantal mensen met minder kansen en mogelijkheden al jaren langzaam toe. Vaak is het lastig voor ze om op

'Bij ons in de wijk is er niet veel te doen. Je kunt een beetje chillen buiten en dat is het.'

eigen kracht om te gaan met de ingewikkelde wereld om hen heen. Doordat ze bijvoorbeeld elke dag geldzorgen hebben. Of lichamelijke of psychische problemen. Of zaken niet meer overzien. En wanneer bewoners moeite hebben het hoofd boven water te houden, zijn minder in staat om er voor elkaar te zijn. Terwijl dat juist vaak een gekoesterde eigenschap is in deze buurten. Zet die trend door, dan wordt het geheel van de buurt vaak kwetsbaarder en kan de leefbaarheid onder druk komen te staan.

Er is weinig vertrouwen in de overheid en van de overheid

Wie minder kansen krijgt in het leven en het gevoel heeft de aansluiting te missen bij degenen met wie het altijd goed lijkt gaan, voelt zich vaak verloren. Het gevoel er alleen voor te staan wordt geleidelijk sterker. En het gevoel dat de overheid en instanties er ook voor jou zijn, neemt af. In kwetsbare buurten is dit overduidelijk aan de hand. En vertrouwen moet van twee kanten komen. De overheid moet ook de bewoner vertrouwen. Ook dat kan en moet beter. De beeldvorming over buurten en hun bewoners lijkt wat dat betreft een negatief en zichzelf versterkend effect te hebben.

Woningen en voorzieningen zijn niet goed verdeeld over de stad

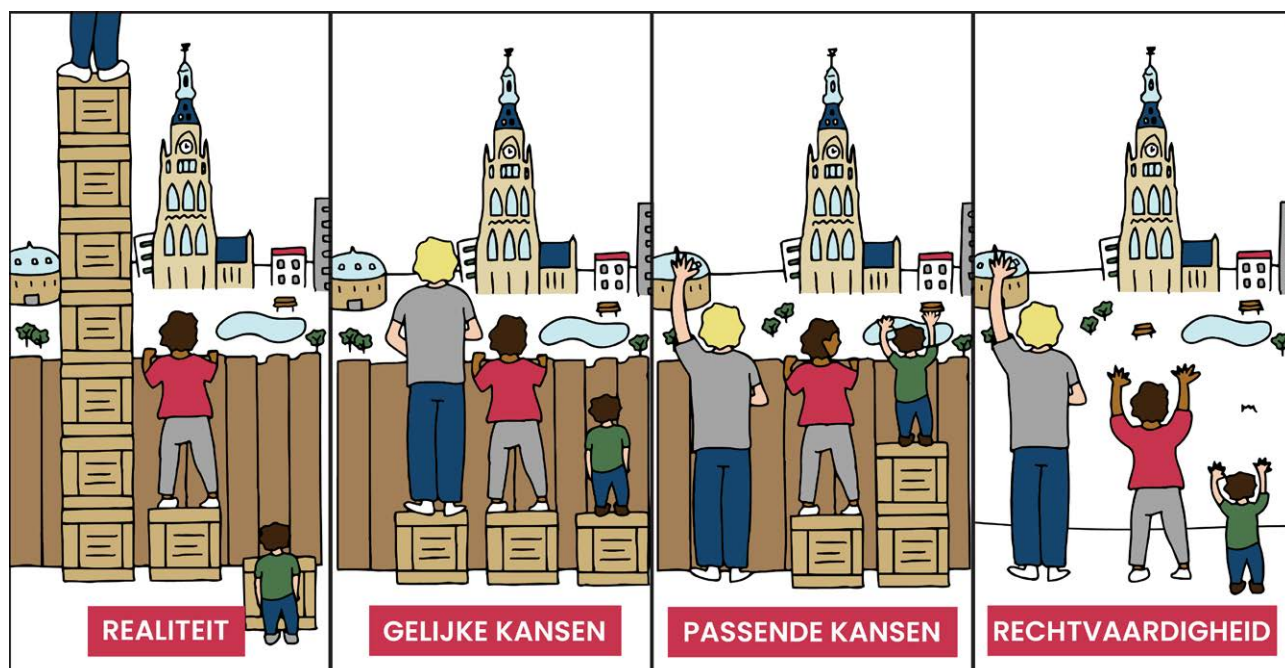
Breda is een bruisende stad waar veel te doen is. Maar de spreiding van voorzieningen voor recreatie, winkels en sport is nog niet goed. In Breda zijn die verschillen tussen buurten net te groot. In sommige buurten is te weinig te doen. Te weinig voor jongeren waardoor verveling kan toeslaan. Te weinig voor bewoners uit andere buurten om eens langs te komen, te weinig om op een buurt positief op de kaart te zetten. Daarnaast is het woonaanbod nu té eenzijdig. De grote hoeveelheid sociale huurwoningen leidt als vanzelf tot een hogere concentratie van bewoners met minder kansen en meer problemen. En wooncarrière maken binnen de eigen buurt is bijna niet mogelijk. Pogingen om te sturen op meer diverse woningen in buurten slagen nog te weinig.

Kansenongelijkheid leidt tot tweedeling

De toenemende tweedeling in Breda heeft een oorzaak: er is een systematische kansenongelijkheid tussen mensen. De realiteit is dat de ene mens in het leven meer mogelijkheden heeft dan de ander. Daar hebben mensen over het algemeen geen moeite mee, ze kunnen

'Die mensen snappen helemaal niet eens hoe ik moet rondkomen en wat ik allemaal aan mijn hoofd heb.'

prima leven met onderlinge verschillen. Maar ze vinden het wel erg als iemand geen fatsoenlijk bestaan kan leiden of niet kan meedoen in de maatschappij. De oplossing wordt dan vaak gezocht in kansengelijkheid, waarbij het streven is om iedereen dezelfde ondersteuning te bieden om bestaanszekerheid te krijgen en mee te doen. Men denkt dat als je iedereen dezelfde ondersteuning aanbiedt, iedereen er voldoende op vooruit gaat. Maar dat is niet zo, want vaak blijkt dat degenen die de ondersteuning het hardst nodig hebben, die het moeilijkst verkrijgen. In de praktijk hebben ze daardoor helemaal geen gelijke kansen. Alleen de mensen die wel weten waar ze moeten zijn, profiteren ervan. Wanneer extra ondersteuning wordt geboden aan de mensen die deze nodig hebben, krijgen zij een passende kans om mee te doen. Het meest ideale doel is ervoor te zorgen dat er geen systeem in de weg staat dat verhindert om mee te kunnen doen.

3. OM WELKE BUURTEN GAAT HET?

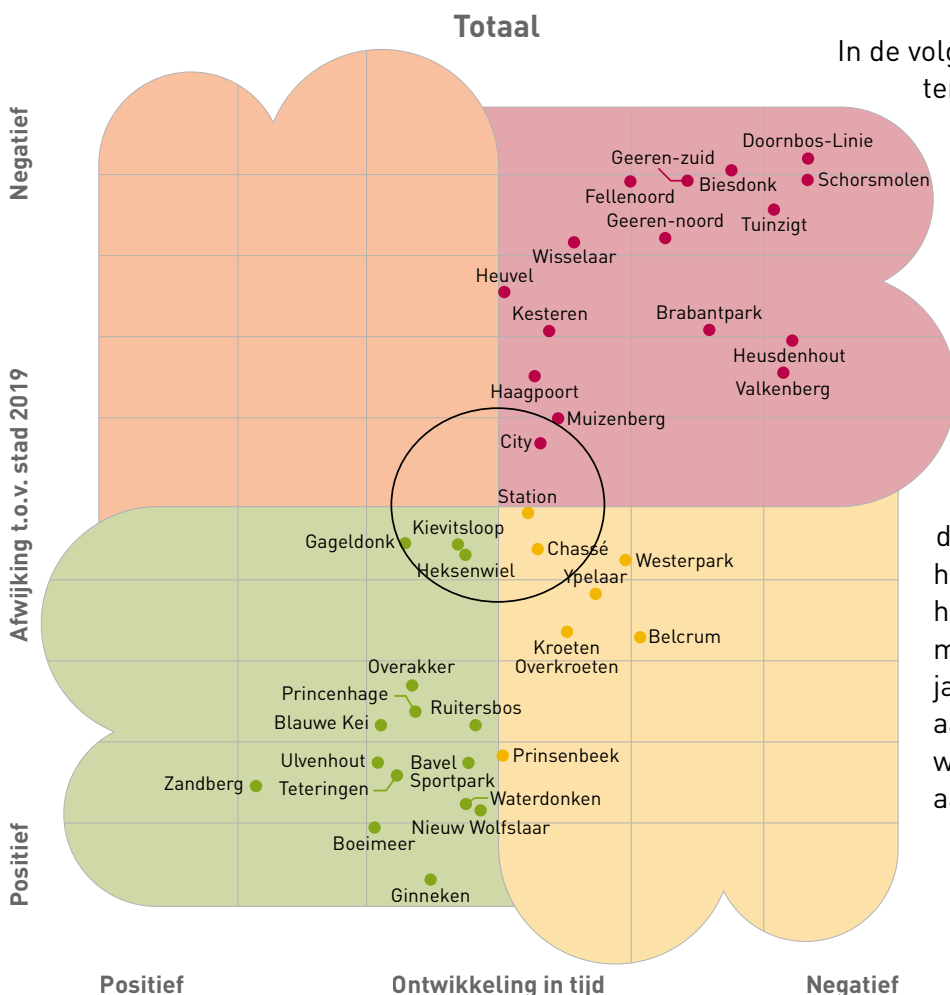
Benoem je de groeiende tweedeling niet als probleem? Dan verandert er ook niks. De buurten waar veel mensen wonen met minder kansen en mogelijkheden noemen we nu vaak 'kwetsbaar'. Die term vinden bewoners uit die buurten niet prettig. Dat is heel begrijpelijk. Zo'n stempel kan het probleem zelfs vergroten. We stellen dan ook voor om wel extra aandacht op deze buurten te zetten, maar te voorkomen dat ze met één term negatief worden weggezet.

Aandachtsbuurten

Kwetsbare buurten zijn aan te wijzen op de plattegrond van Breda. Dat moeten we ook durven. We willen dat er nu eerst aandacht is voor buurten waar het niet zo goed gaat. En we willen af van de term 'kwetsbare buurten'. Die noemen we vanaf nu: aandachtsbuurten. Dan is duidelijk waar het om gaat, namelijk om buurten die extra aandacht verdienen, en we proberen zo stigmatisering te voorkomen.

Om welke buurten gaat het?

Bij de plek waar het probleem van tweedeling het meest zichtbaar is, denken velen meteen aan 'Breda-noord'. Maar dat klopt niet. 3 van de 16 buurten liggen namelijk in het centrum, onder het spoor. En ten noorden van het spoor zijn er veel buurten waar het goed mee gaat. Zie de afbeelding hieronder. Laten we dus (ook) vermijden dat er een niet-kloppende en stigmatiserende tegenstelling ontstaat door te spreken over 'het zuiden' en 'het noorden'.

In de volgende afbeelding zijn de buurten geplaatst wat betreft kansongelijkheid. Hoe hoger geplaatst, des te slechter is het ten opzichte van het gemiddelde van Breda. Hoe meer naar rechts, des te slechter is de trend en daarmee de verwachting voor de toekomst. Voor de buurten binnen de cirkel is de kansongelijkheid te verwaarlozen. In het rode vak staan de buurten die waarschijnlijk het meest onze aandacht nodig hebben. Dat is wat we nu weten, misschien is er over een paar jaar wel op andere plekken extra aandacht nodig. De aanpak die we ontwikkelen moet daarom aanpasbaar zijn.

Afbeelding uit het rapport 'Segregatie in Breda' van de Rekenkamer, maart 2021

4. HOE HET VERKEERD GING

Het probleem van tweedeling is groter aan het worden. Het systeem staat te vaak centraal, niet de bewoners. De samenwerking tussen organisaties is niet goed genoeg en het probleem van tweedeling wordt niet in samenhang en meerjarig aangepakt.

Er wordt te vaak niet écht geluisterd

In Breda zijn heel veel organisaties elke dag met goede bedoelingen bezig voor bewoners die het lastig hebben. Doordat ze bijvoorbeeld geen werk hebben, geen goede woning, een laag inkomen hebben of schulden, psychische problemen hebben of het met hun kinderen niet goed gaat op school. Maar er wordt te vaak niet goed genoeg geluisterd naar wat iemand écht vraagt. Er is vaak geen echt gesprek. Soms is dat ook moeilijk, want iemand weet zelf ook niet altijd meteen wat er nodig is om vooruit te komen. Vaak is er gewoon geen tijd voor een goed gesprek. Of iemand kan het niet goed vertellen, omdat er een taalprobleem is. En zelfs als we wel dezelfde taal spreken, moeten we ook nog proberen elkaars cultuur te begrijpen. Dat is echt iets waar organisaties beter in moeten worden. Of het nou de ge-

meente is, de corporatie, de politie, de school of de sociaal werker. Het begint met heel goed, open en oprecht luisteren.

Er wordt te weinig vanuit de mens gedacht en te veel vanuit het systeem

Doordat er te vaak niet goed wordt geluisterd, gaat er iets niet goed. Want ondanks alle energie en goede bedoelingen vertrekken professionals meestal vanuit wat hun organisatie te bieden heeft. Vanuit eigen logica. Dat is ook wel verklaarbaar. Mensen doen immers graag datgene waar ze goed in zijn. Dat is ook waarvoor ze subsidie hebben gekregen, waarop ze moeten presteren en waarop ze worden afge-rekend. Daarbij worden mensen te vaak vanuit wantrouwen en controle benaderd. Tot slot kent Breda veel grote organisaties met een vast aanbod en te weinig onderlinge afstemming. Zij verdelen de koek aan de thematafels en nieuwe goede ideeën komen er niet makkelijk tussen. Uiteindelijk staat zo het systeem centraal en niet de bewoner.

'Je moet gestudeerd hebben om iets aan te vragen.'

Er is te weinig maatwerk

Organisaties zijn zich vaak onvoldoende bewust van wat de echte vraag van iemand is. Doordat het systeem centraal staat, krijgen bewoners vooral wat er standaard in het pakket zit. Dat werkt voor veel mensen prima. Standaardproducten zijn er niet voor niets. Maar vaak werkt het ook niet. Vooral voor de meest kwetsbare bewoners. Want hun situatie is ingewikkeld en anders. En ongelijke gevallen moeten ongelijk worden behandeld. Pas als iemand echt goed is gehoord, kan er iets worden aangeboden waarvan iemand voelt dat het gaat helpen en verder kan. Dat motiveert ook enorm om er zelf de schouders onder te zetten. Dan is het gelukt de bewoners centraal te stellen. Dan wordt het mogelijk om hen te betrekken als (mede)ontwikkelaar van een werkende aanpak. Dan creëer je eigenaarschap.

'Het systeem is ziek.'

Er is te weinig samenwerking

Door goed te luisteren weet je ook of iemand zelf de hulp kan organiseren of dat die op weg moet worden geholpen. Want al weet je wat je zoekt, probeer het maar eens te vinden. Voor veel Bredanaars is de wereld echt ingewikkeld geworden. Helemaal als je hulp nodig hebt van meerdere organisaties tegelijk. Dan moeten professionals om iemand heen gaan staan en meehelpen hem zelf het overzicht te laten houden. Te vaak is de inzet van professionals ook persoonsafhankelijk. Daarom moeten organisaties elkaar onderling veel beter kennen. Nu weten ze lang niet altijd van elkaar dat ze met dezelfde Bredanaars in gesprek zijn. Ze moeten een veel hechter netwerk vormen in de buurten.

Soms duurt de hulp te kort

Door goed in gesprek te zijn weet je beter hoe lang iemand hulp nodig zal hebben. Wanneer iemand zonder kan en wanneer nog niet. Dat is belangrijk, want naast standaardproducten leveren we te vaak ook met een standaard hulptermijn: zo kort mogelijk. Maar soms heeft iemand gewoon echt langdurig ondersteuning nodig.

'Je wilt niet weten hoeveel organisaties in de buurt langs elkaar heen werken. Ze kennen elkaar niet eens.'

5. WAT NOOIT MAG GEBEUREN

Wat we niet willen, is dat de verschillen tussen buurten in Breda nóg groter worden. Als te veel mensen met minder kansen en mogelijkheden in dezelfde buurt wonen, kunnen ze elkaar steeds minder helpen. Aandachtsbuurten worden dan nóg kwetsbaarder. Uiteindelijk tast dat de leefbaarheid en veiligheid van de hele stad aan. Dat betekent dat we de buurten die het nodig hebben extra willen helpen.

We willen geen gedeelde stad

Als tweedeling te lang doorgaat, worden de problemen te groot en is de schade bijna niet te herstellen. Dan worden de bewoners van aandachtsbuurten steeds meer op zichzelf teruggeworpen. Dan zijn ze alleen nog betrokken bij de eigen groep. Krijg je groepen die verder langs elkaar heen leven. Mensen hebben steeds minder contact en vervreemden van elkaar. Ook omdat ze andere gewoonten hebben of elkaar niet verstaan. Dan dreigt het beeld van een gedeelde stad. Tussen buurten én binnen buurten.

'Als ik later kinderen heb, wil ik verhuizen naar een andere wijk. Ik wil namelijk het beste voor mijn kind.'

We willen niet dat mensen van elkaar vervreemden

In aandachtsbuurten zijn er de nodige problemen, maar tegelijkertijd staan bewoners er vaak klaar voor elkaar. Men is er goed in om samen oplossingen te bedenken. Dat is ook een reden waarom bewoners hun buurt en burens waarderen. Maar als er te veel mensen met problemen zijn, dan neemt de onderlinge afstand toe en het wederzijds begrip langzaam af. Dan wordt het moeilijker om er voor de ander te zijn en om samen van je buurt iets moois te maken. Dan dreigt vervreemding.

We willen niet dat het onleefbaar en onveilig wordt

Als mensen vervreemden van elkaar, heeft dat gevolgen voor de leefbaarheid en de veiligheid. Doordat het moeilijk is geworden elkaar nog aan te spreken en mensen het gevoel hebben zelf te moeten knokken voor hun bestaan, gaan ze eigen uitwegen zoeken. De veiligheid staat dan onder druk, vaak omdat criminaliteit lonkt vanwege kansenongelijkheid. Zo vermindert de leefbaarheid en veiligheid in die buurten, maar uiteindelijk ook in de rest van de stad. Dat gaat samen met het gebrek aan vertrouwen in de overheid en de politie. Het voelt alsof de overheid en instanties er niet voor jou zijn. Mensen keren zich dan af van de samenleving. Deze ontwikkelingen gaan sluimerend, over jaren en hebben uiteindelijk een vernietigende kracht op mensen.

We willen niemand's mogelijkheden onbenut laten

Als iemand minder kansen en mogelijkheden heeft en zich afkeert van de samenleving, is dat natuurlijk niet goed voor die bewoner en zijn buurt, maar ook niet voor de stad als geheel. Dan komen talenten niet tot bloei. Ook van jonge mensen niet. Dan laten we enorme mogelijkheden onbenut. Dat mag niet en dat kan Breda zich ook niet permitteren. Want er is veel werk te doen en er liggen veel kansen.

'Alleen de mensen die hier al heel lang wonen kennen elkaar. Verder niet.'

6. NAAR EEN VERBONDEN STAD

Verbeter Breda is een aanpak voor meerdere jaren. Een zaak van lange adem. Maar een die meer dan de moeite waard is voor alle bewoners van de stad. Als we dromen van een Verbeterd Breda, zien we een geweldige toekomst.

Een unieke uitstraling

In de buurten waar we ons nu nog zorgen over maken is dan iets moois gebeurd. Mensen willen er graag (blijven) wonen, omdat er een divers en betaalbaar woningaanbod is. Mensen willen er graag werken, want er is veel bedrijvigheid. Mensen maken er plezier, omdat er van alles te doen is. En het voelt er veilig. Samen maken de mensen hun buurt. En omdat iedereen een bijdrage kan leveren, hebben alle bewoners het gevoel ertoe te doen. Ook de beeldvorming is omgeslagen. De aandachtsbuurten staan dan bekend om de unieke uitstraling waar heel de stad trots op is. Alle buurten schitteren samen in het prachtige mozaïek dat Breda is.

Gelijke kansen

Het is ook een toekomst waarin het voor je kansen op een gezond en gelukkig leven niet uitmaakt in welke buurt je woont. Want alle kinderen groeien op met gelijke kansen. Patronen waarin zorgen van generatie op generatie worden doorgegeven, zijn weg. Bewoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam. En als het eens tegenzit, zijn er mensen in je directe omgeving die zich ook verantwoordelijk voelen voor jou. Want we ontmoeten elkaar. We zien elkaar. Waarbij verschillen in cultuur, taal en inkomen er niet toe doen.

Hersteld vertrouwen

En als je meer steun nodig hebt, bijvoorbeeld van de gemeente, een woningcorporatie of een andere instantie, dan voel je je gehoord. Er wordt écht naar je geluisterd. Dan sta jij als bewoner centraal. Je hebt het vertrouwen dat instanties er voor jou zijn. Ook als je meer of langer hulp nodig hebt dan eerst gedacht. Ook de instanties kennen elkaar en werken goed samen, zodat je ook goed geholpen wordt als je meerdere problemen tegelijk op je bordje hebt. Zo leven we samen in een verbonden stad. Waarin iedereen een bijdrage kan leveren en de stad er ook voor jou is als dat nodig is.

Er gaat veel goed

Bij alles wat er moet worden verbeterd, maken we gebruik van de dingen die wel goed gaan en hoopvol zijn. Dat gaat enorm helpen. Zo zijn er op veel plekken in Breda vrijwilligers die actief zijn en iets helpen organiseren. Maar dat kan nog beter door ervoor te zorgen iedereen de weg kan vinden naar de steun en het geld dat beschikbaar is voor initiatieven. En hoe verschillend Bredanaars ook zijn en waar ze ook wonen, ze voelen zich meestal erg verbonden met de unieke identiteit van hun buurt. En bewoners zijn vaak blij met de verschillende mensen met wie ze samenleven. Het (h)erkennen van deze diversiteit is de voorwaarde om passende kansen te bieden voor wie ondersteuning nodig heeft en zo bij te dragen aan de oplossing voor kwetsbaarheid en tweedeling.

7. DE PRINCIPES VAN VERBETER BREDĀ

Het tegengaan van tweedeling vraagt een inzet op alle aspecten van het leven in Breda. Van wonen tot welzijn, van onderwijs tot mobiliteit en van zorg tot veiligheid. Op alle vlakken moet de kans op passende ondersteuning gelijk worden. Verbeter Breda heeft vier principes die daarbij altijd leidend zijn. Het is wat ons verbindt, hier spreken we elkaar op aan.

I. Met en voor bewoners

Vertrouwen van de overheid in bewoners én van bewoners in elkaar is essentieel om iedereen de kans te kunnen bieden zijn of haar talenten te ontplooiën. Wij zien dat de systeemwereld daarvoor nu veel te dominant is. Die bestaat uit politieke belangen, regelgeving, financiële kaders, beleidsnotities, prestatie-indicatoren en uit de deelbelangen van de partijen in de stad. Het belang, de kracht en de problemen van de bewoners zelf zijn daardoor vaak ondergeschikt en te ver uit zicht. Maatregelen en beleidsvoorstellen moeten worden vormgegeven en uitgevoerd met de leefwereld van de bewoners voor ogen. Bewoners horen centraal te staan en niet de systemen! Daarbij is het duidelijk dat er meerdere belangen spelen en dat de optelsom van individuele keuzes niet altijd is, wat we als samenleving graag willen. Maar de bewoner verdient een prominentere rol. We gaan minder voor en veel meer mét de bewoners denken en doen.

II. Preventie

Veel aandacht gaat uit naar het repareren als eenmaal iets fout is gegaan. De aanpak van Verbeter Breda legt de nadruk op preventie. Liever vooraf de juiste voorwaarden scheppen – bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, jeugd, onderwijs, sport, werk, cultuur, maatschappelijke ondersteuning – dan achteraf problemen oplossen. Die preventieve aanpak heeft een menselijke maat en oog voor de situatie. Het vraagt de aanwezigheid ter plekke, herkenbare en aanspreekbare personen, vertrouwde gezichten, soms hulp en vooral aandacht.

III. Buurt, wijk- en stadsgericht

Om passende kansen te bieden, om beter te voorzien in de behoefte van mensen, moeten we de buurten waar de opgave het grootst is ook de meeste en de juiste aandacht geven. Daar hoort bij dat we op wijk- en buurtniveau gericht gaan samenwerken. En als het nodig is, kunnen we de aandacht zelfs richten op een woonblok. Maar we bekijken opgaven in buurten ook in verband met elkaar en in verband met ontwikkelingen elders in de stad. Met name als het gaat om het sturen op de samenstelling van de woningvoorraad in een buurt, of de aanwezigheid van voorzieningen is dat cruciaal. Grote gebiedsontwikkelingen zoals Crossmark zijn daarmee ook definitief gelinkt aan Verbeter Breda. We moeten zorgen dat we van de nieuwe parels in Breda geen afgezonderde eilanden maken.

IV. Meerjarig en structureel

Het buurt- en wijkgericht werken, het verbeteren van de verbinding tussen alle partijen en diensten, dat vraagt allemaal een lange adem. Dat geldt ook voor het tegendruk geven aan de groeiende tweedeling. We zien nu dat veel verbeteringen en veranderingen als een project worden georganiseerd. Die eindigen als de aandacht verslapt, meestal omdat er weer een nieuw projectidee is. Verbeter Breda slaagt alleen als we volhouden en doorzetten. Misschien wel een generatie lang. We volgen of een aanpak werkt, zijn altijd bereid te verbeteren en – als het niet werkt – veranderen we de aanpak. Maar nooit de ambitie. Verbeter Breda kenmerkt zich door een meerjarige en structurele aanpak die met name gericht is op een rechtvaardiger systeem, waarbij mensen de kansen en ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Als we dat doen, bouwen we wederzijds vertrouwen op.

8. WAAR DE KANSEN LIGGEN

Naast deze vier principes zien we ook een aantal terreinen waarop we aan de slag moeten om tweedeling tegen te gaan. We omschrijven ze algemeen, zorgvuldige uitwerking is nodig en het zijn terreinen die in samenhang moeten worden gezien.

I. Het begint bij bestaanszekerheid

Om jezelf als mens te kunnen ontwikkelen en om er ook voor anderen te kunnen zijn, is bestaanszekerheid nodig. Armoede maakt mensen minder doelgericht, minder vindigrijk en beperkt zelfs het denkvermogen. Ook een tekort aan gezondheid, veiligheid en beschutting verkleint kansen van bewoners en de mogelijkheden om er voor elkaar te zijn. Die goede basis moet er zijn voor iedereen, ongeacht in welke buurt van Breda je woont. Gemeente en instanties moeten daarom nog beter worden in het leveren van maatwerk. Na heel goed te hebben geluisterd en afgestemd op de specifieke vraag van een bewoner. Professionals in een buurt moeten elkaar goed weten te vinden, beter dan nu het geval is, zodat ze samen de beste hulp kunnen bieden als dat nodig is en zo lang als het nodig is.

II. Investeer in de jeugd

Onder de jeugd in de aandachtsbuurten barst het van het talent en de plannen. Jongeren zijn ook trots op hun buurt. Toch kunnen ze hun talenten te vaak niet goed ontwikkelen. Soms hebben ze het idee extra hun best te moeten doen, alleen om het feit dat ze in een buurt wonen met een bepaald imago. De beeldvorming zit tegen. En dan sta je 1-0 achter bij het vinden van een stageplaats of een baan(tje). Helemaal als je achternaam niet Jansen of De Vries is. Dat is frustrerend. Het geeft aan dat we meer moeten investeren in onze jeugd in aandachtsbuurten. Door jongeren te helpen met het vinden van werk en stageplaatsen, samen met het lokale bedrijfsleven! Maar ook door met hen te kijken wat er nodig is in een buurt om actief bezig te kunnen zijn en verveling tegen te gaan.

Door met scholen te onderzoeken of meer nog dan nu extra activiteiten kunnen worden aangeboden. Door de verbinding met thuis te versterken door bijvoorbeeld de extra inzet van schoolmaatschappelijk werk. Door met het onderwijs te kijken hoe scholen in aandachtsbuurten aantrekkelijk blijven voor ouders en kinderen. En hoe scholen meer nog dan nu het hart van een buurt kunnen vormen.

III. Er moet iets te doen zijn in buurten

Voor kinderen, jongeren en volwassenen moet er voldoende te doen zijn in hun buurt. Voor de jeugd om actief bezig te zijn, voor volwassenen om elkaar te ontmoeten. En voor de buurt als geheel om de beeldvorming positiever te maken. Daarom moet er goed gekeken worden naar het voorzieningenniveau. In de beleving van bewoners was er vroeger meer. En wat er nu nog wel is, sluit lang niet altijd aan bij de behoeften die er zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om sportfaciliteiten, de bieb van vroeger, culturele evenementen, het winkelaanbod en horeca. Het verbeteren van voorzieningen in de aandachtsbuurten is een onderwerp dat de hele stad aangaat.

IV. Stuur op gemengd wonen

Wat ook stadsbreed moet worden bekeken, is de verdeling van het soort woningen. In aandachtsbuurten is het aanbod nu te eenzijdig. De grote hoeveelheid goedkope woningen betekent in de praktijk dat er een hoge concentratie van bewoners met minder kansen en meer problemen woont. En voor de bewoners die wel vooruitkomen in het leven, is wooncarrière maken binnen de eigen buurt bijna niet mogelijk. Daarom zijn aanpassingen in de

buurten soms nodig. Maar dan zonder radicale sloop en nieuwbouw. Het gaat er juist om te kijken hoe stap voor stap, op de plekken waar daar behoefte aan is, luisterend naar bewoners, het woningaanbod gevarieerder kan worden. En als we in de hele stad een goed woningaanbod nastreven, betekent een aanpassing in de ene buurt vaak een aanpassing in een andere buurt. Dat schept dan verplichtingen voor alle organisaties die aan de bestaande buurten en aan de nieuwe gebiedsontwikkelingen werken. Zij moeten er samen voor zorgen dat woningen en voorzieningen goed worden verdeeld en daar bindende afspraken over maken.

V. Maak ontmoeting mogelijk

We vinden het belangrijk dat we elkaar weer gaan ontmoeten. Omdat we elkaar dan leren kennen, omdat we dan zien hoe verschillend we kunnen zijn en toch ook veel dezelfde waarden hebben. Omdat we dan elkaar leren begrijpen en elkaar kunnen versterken. Om dat mogelijk te maken moeten we kijken naar de plekken en mogelijkheden die er nu al zijn. Zijn ze nog van deze tijd en sluiten ze aan bij de behoefte van bewoners? Ontmoeting heeft ook betrekking op bewoners en de overheid. De agent, de woonconsulent van de woningcorporatie, de jongerenwerker, de boa, de mensen

van de gemeente, ze moeten een vertrouwd gezicht in de buurt worden. Dan gaan we elkaar weer vertrouwen en weten we elkaar te vinden als het nodig is.

VI. En zo werken we aan leefbaarheid en veiligheid

Als we investeren in onze jeugd en verveling en frustratie verminderen, neemt het risico van het ingaan op verkeerde verleidingen af. Als we wat beter kunnen sturen op gemengd wonen, zouden rolmodellen voor jongeren in de buurt kunnen blijven wonen of er zelfs komen wonen. Als we investeren in goede voorzieningen, kunnen mensen ergens terecht en trots zijn op hun buurt waar er van alles te doen is. De rest van de stad ziet dat en waardeert het. De beeldvorming verbetert. Instellingen die een rol hebben in de wijk moeten dagelijks zichtbaar zijn voor een praatje in plaats van alleen op het moment dat er iets aan de hand is. Het zou goed zijn als het bekende gezichten worden. Want men raakt bekend met elkaar, gaat elkaar vertrouwen. Als mensen elkaar meer ontmoeten, op straat, bij buurtactiviteiten of bij het sporten, durven ze elkaar gemakkelijker te benaderen. Om elkaar te helpen of als het nodig is elkaar aan te spreken. En zo werken we aan leefbaarheid en veiligheid.

9. WAT WE BELOVEN

Dit Pact van Breda Deel 1 markeert definitief dat de toenemende tweedeling in Breda wordt herkend en dat breed de urgentie wordt gevoeld om in actie te komen. Veel bewoners en veel organisaties onderschrijven dit. Zij zijn bereid om samen met anderen de tweedeling tegen te gaan. Zij erkennen en beloven het volgende:

1. Er is groeiende tweedeling in Breda, veroorzaakt door kansenongelijkheid.
2. Dat is niet goed voor de mensen met minder kansen, maar ook slecht voor de stad als geheel.
3. Iedereen in Breda, bewoners en organisaties, kan bijdragen aan een oplossing.
4. Samen bedenken we met welke aanpak we deze uitdaging aangaan; het Pact van Breda Deel
5. We spreken af dit zo lang als nodig vol te houden, minimaal 15 tot 20 jaar.

Dit Pact van Breda Deel 1 verbindt iedereen voor wie Breda veel betekent en die samen veel voor Breda kunnen betekenen: bewoners van de stad, scholen, politie, zorg- en wel-

zijnsorganisaties, bedrijfsleven, verenigingen, woningcorporaties, de gemeente en het Rijk. Deze opsomming is niet bedoeld om wie dan ook uit te sluiten, de hoop is juist dat velen zich zullen aansluiten.

Dit Pact verbindt ook, omdat we de probleemanalyse en hetzelfde doel onderschrijven. En omdat we erkennen dat we weliswaar allemaal onze eigen belangen hebben, maar ook van elkaar afhankelijk zijn om het hogere doel voor Breda te verwezenlijken. Als het één van ons niet lukt, hebben we allemaal een probleem. Als het lukt, hebben we het samen gepresteerd.

10. OP WEG NAAR HET PACT VAN BREDA DEEL 2

Dit Pact van Breda Deel 1 beschrijft de groeiende tweedeling in Breda. Het wordt herkend en de urgentie om in actie te komen wordt gevoeld bij veel bewoners en organisaties. Het verbindt. Dat is zeer waardevol. Dit Pact van Breda Deel 1 bekrachtigt ook de afspraak om er iets aan te gaan doen.

Nu moeten we naar een aanpak. Met bewoners en organisaties wordt daarover gesproken in de tweede helft van 2021. Voor een effectieve aanpak is het nodig om met elkaar keuzes te maken. Op welke onderwerpen moeten we in Breda de komende jaren actief zijn om het verschil te maken, om passende kansen te bieden en de groeiende tweedeling te stoppen en te keren? We moeten samen beslissen wat we voor de lange termijn willen en wat we op de korte termijn al in gang kunnen zetten. In dit Pact van Breda Deel 1 is alvast beschreven welke kansen er zijn.

In de tweede helft van 2021 zal met bewoners en organisaties ook worden onderzocht op wat voor manier de zeggenschap over die meerjarige aanpak kan worden georganiseerd.

Hoe houden we elkaar vast? En hoe houden we elkaar bij de les als dat nodig is? En hoe geven we de gewone Bredenaar daarin een duidelijke stem? Zodat er niet over maar met bewoners wordt gepraat en hen die het betreft ook écht iets te zeggen hebben.

Het bepalen van de aanpak om tweedeling tegen te gaan, de keuzes die we daarbij voor meerdere jaren maken en de manier waarop we de zeggenschap over de aanpak vormgeven wordt eind 2021 afgerond. Dat is de inhoud van het Pact van Breda Deel 2. Vanaf 2022 wordt dan gewerkt met uitvoeringsplannen die steeds een paar jaar vooruit kijken.

VER BETER BREDA

De initiatiefgroep Verbeter Breda heeft gesproken met meer dan 150 medewerkers, vrijwilligers en bestuurders van ruim 90 organisaties die elke dag actief zijn in de stad. Dit was door- gaans 1-op-1, maar ook in kleine groepen.

Het gaat om:

- Advendo
- Albert Heijn Valkeniersplein
- Alwel
- Amphia
- Bemoeizorg gezinnen
- Bewonersplatform Wonen Breburg Breda
- B-in motion
- Bouwfonds Property Development
- Bouwsociëteit Via Latus / HPO Vastgoed
- Bouwsociëteit Via Latus / Rienks Architecten
- Breda Actief
- Breda Marketing
- Breda Promotions
- BreedSaam
- BS Het Noorderlicht
- Buddy to Buddy
- Buur4Buur
- Buurthuis de Sleutel
- Buurthuis Geeren-Noord
- Buurthuis ONS
- Buurtzorg Breda Haagse Beemden
- Buurtzorg Breda Noord Liniedoorn e.o.
- Buurtzorg Noord Moerwijk
- Centrale Huurdersvereniging Alwel
- Centrum Jeugd en Gezin (CJG)
- CURIO
- CZ
- Electron
- Gemeenschappelijke huurderskoepel
- Get Started Breda
- GGZ Breburg
- Grote Broer / Grote Zus
- Het Driespan (Koraal)
- Huisarten Zorggroep Breda
- Huurderskoepel Laurentius
- IMW
- INOS, Stichting Katholiek Onderwijs Breda
- JEKA
- Jinc
- Jumbo Supermarkt Heuvel
- KBS De LinieDoorn
- KBS De Wisselaar
- KBS Laurentius
- KBS Olympia
- Kick Breda
- Kinderboerderij Parkhoeve Breda-Noord
- LSA Bewoners
- Mattheüskerk
- Moskee HDV Breda Yeni Camii
- Netwerk Haagse Beemden
- Newman College
- Nieuwe Veste
- Openbare Basisschool De Tweesprong
- Petje af West-Brabant
- Pier 15
- Politie
- ReBalance Fysiotherapie Breda
- Sint-Franciscuskerk
- SMO Breda
- Stadslab
- Stedelijk Gymnasium Breda
- Sterren van Morgen
- Stichting Cultuurbehoud Breda
- Stichting Islamitsch Primair Onderwijs
- Stichting Jongerenwerk Op Zuid (JOZ)
- Stichting Katholiek Voortgezet Onderwijs - Breda
- Stichting Leergeld Breda
- Stichting Markant Onderwijs
- Stichting Nutsscholen Breda
- Stichting Protestants Christelijk Primair -- Onderwijs Midden-Brabant
- Stichting Social Work
- Stichting Vrije School Breda
- Stichting WIJ
- Surplus
- Taalhuis Breda
- Turks Islamitische Stichting Breda
- Urban Living Lab
- Veilig Thuis
- Vincentius Vereniging Breda
- VNO/NCW
- Voedselbank Breda
- Voetbalvereniging WDS
- Werkgroep Participatie Breda
- Wijk Service Punt Buurtsalon
- Wijkraad Breda Noord/Innovatief Hoge Vucht
- Wijkraad Centrum
- Wijkraad Doornbos-Linie/wijkplatform
- Wonenbreburg
- Woonzorgcentrum Raffy
- Young Impact
- Zorg- en Veiligheidshuis Baronie
- Zorg voor Elkaar Breda